

POROČILO O DELU KOS V MANDATNEM OBDOBJU 1980—1981

Gradivu na pot

Predsedstvo KOS je na svoji 15. seji sprejelo predlog Programa dela KOS za obdobje 1982—83 in Poročilo o delu KOS za mandatno obdobje 1980—81 in ga posreduje v javno obravnavo.

Gradivo bomo sprejemali na letni volilni seji KOS, ki bo 11. 5. 1982. Predsedstvo predlaga, da v vseh sindikalnih konferencah DO gradivo temeljito obravnavamo in se do problemov, ki so navedeni v obeh dokumentih opredeljujemo predvsem izhajajoč iz lastnih razmer v posameznih DO.

Predsedstvo KOS

Uvod

Aktivnost sindikata SOZD Iskra je v zadnjem mandatnem obdobju potekala v okvirih in pod pogoji, ki jih je narekoval težak gospodarski položaj v družbi nasploh z vsemi posledicami tudi v okviru Iskre.

Te so se manifestirale v nujnosti povečanega izvoza in znižanja uvoza tako repromateriala, kot tudi opreme, v zaostrenih pogojih za izvajanje investicijske dejavnosti, povečanju izgub, upadanju realnega OD in zaostrovanju socialnih pogojev dela in življenja delavcev.

Vse te otežene pogoje sta spremljala tudi stalno spreminjanje instrumentov ekonomske politike in povečan vpliv državne regulative na vrsti področij kot so: ekonomski odnosi s tujino, področje cen, razpolaganje s sredstvi razširjene reprodukcije (investicije), področje gospodarjenja z denarjem itd. kar je predstavljalo dodatno oviro za pripravo srednjeročnih planskih dokumentov, ki smo jih pripravljali v tem obdobju.

Nenazadnje smo bili v tem obdobju tudi priče dolgotrajni bolezni in odhodu tov. Tita, kar je terjalo dodatne aktivnosti vseh DPO.

Pomembno je poudariti, da je aktivnost sindikata SOZD Iskra tudi v tem obdobju potekala v skladu z vsebinsko preobrazbo, ki smo si jo začrtali na zadnjih kongresih ZK in ZS. Tako lahko ugotovimo, da se je pri delu KOS in njegovih organov nadaljevala vsebinska sprememba, kjer prihaja do izraza nova vsebina dela, ki se odraža v razčiščevanju, vsklajevanju in poenotenju stališč sindikalnih konferenc do posameznih vprašanj, ki so pomembna za delavce Iskre.

Taka vsebina dela pomeni preraščanje odtujenih forumskih oblik dela iz preteklosti in s tem prenos težišča dela v OOS, torej v sredino, v kateri delavec neposredno uresničuje svoji temeljni pravici do dela in samoupravljanja ter vse ostale interese

zdrženega delavca. S tem tudi dosegamo dejansko aktivnost in vključevanje najširšega kroga delavcev v delovanje sindikata in razbijamo navidezno aktivnost, ki se je prej odražala v aktivnosti vodstev.

Seveda se pri tej vsebinski spremembi delovanja, porajajo tudi določeni problemi, ki opozarjajo na to, da še nismo naredili vsega pri dejanski demokratizaciji odločanja in vključevanja najširšega kroga delavcev v delovanje sindikata.

Pomembno se nam zdi opozoriti predvsem na naslednje probleme, ki so pomembni za nadaljnje delo:

1. še vedno nismo dovolj uveljavili nekaterih oblik akcijskega delovanja sindikata, ki pa dajejo sindikatu pomembno vlogo subjektivne sile in mu v skladu s 14. členom statuta ZS Slovenije omogočajo, da nastopa z enotnimi in obveznimi stališči. V tem okviru so pomembne predvsem problemske konference, ki jih še vedno jemljemo bolj kot enkratne akcije in se po njihovi izvedbi ne borimo v vsaki OOS za izvajanje sprejetih sklepov in ne spremljamo učinkovitosti izvajanja sklepov prek samoupravnih organov;
2. veliko pomanjkljivost je še čutili v povezovanju sindikata z delovanjem delegatskega sistema in pri uveljavljanju stališč sindikata v samoupravnih organih. Pri tem se čuti precejšnje nepoznavanje ustavne vloge sindikata, kakor tudi določil Zakona o združenem delu. Slaba povezanost med sindikatom in delegacijami, tako v SIS, zboreh združenega dela, kakor tudi v samoupravnih organih na različnih ravneh organiziranosti otežkoča tako delovanje delegacij, kakor tudi uveljavljanje stališč in mnenj sindikata;
3. v zadnjem času smo priče vedno večjim kadrovskim težavam, tako v družbenopolitičnih organizacijah, kakor tudi v samoupravnih organih in delegacijah za SIS ali zборе združenega dela. To je prišlo posebno do izraza v pripravah na volitve, ki smo jih opravili v zadnjih mesecih. Zaskrbljujoče je predvsem to, da ustrezno usposobljeni delavci odklanjajo vodilne in odgovorne funkcije v različnih organih ali organizacijah. To vprašanje bo potrebno zato temeljito in vsestransko analizirati v najkrajšem času in sprejeti ustrezne ukrepe;
4. reorganizacija ZK, ki smo jo izvedli na zadnjih kongresih z ukinitvijo konferenc ZK v DO in svetov ZK v SOŽD je zahtevala povečano politično aktivnost sindikata, ki ni bil vedno pripravljen in usposobljen sprejeti nove vsebine svojega dela. Še posebno se je vloga sindikata okrepila zaradi tega, ker akcijske oblike povezovanja ZK v večini organizacij niso zaživele;
5. posebno poglavje predstavlja uresničevanje odgovornosti, tako za samoupravno odločanje, kakor tudi za izvajanje samoupravno ali politično sprejetih odločitev. Kljub temu, da smo v preteklosti sprejeli veliko sklepov, ki se nanašajo na uresničevanje osebne in kolektivne odgovornosti, smo v praksi le izjemno priče tudi sprejetim in izvedenim ukrepom za neizpolnjevanje dogovorov. Tako praktično ne izvajamo ukrepov odpoklicev, ali razrešitev delegatov, funkcionarjev v DPO, ali celo zakonske odgovornosti poslovnih delavcev za neizvajanje sprejetih samoupravnih sporazumov ali planov.

Dnevno smo priče oportunističnega iskanja odgovornosti izven nas in opravičevanja za nerealizirane dogovore, kar nedvomno slabi ugled družbenopolitičnih organizacij pri delavcih in krepi prepričanje, da nedelo in malomarnost ne moreta biti kaznovana.

To so samo nekatera vprašanja, ki jim bomo pri nadaljnjem delu morali posvetiti ustrezno pozornost.

Izpolnjevanje smernic za delovanje KOS v obdobju 1980—1981

*V tem poročilu seveda ni mogoče zaje-
ti celotne aktivnosti, ki smo jo v sindi-
katu izvajali v preteklem mandatnem
obdobju, zato se bomo omejili samo na
izpolnjevanje programskih smernic za
delovanje KOS in njegovih organov v
tem obdobju, v katerem je imel KOS 6,
predsedstvo pa 15 sej.*

*Po posameznih poglavjih iz program-
skih smernic za delovanje bi lahko izpo-
stavili naslednje aktivnosti:*

1. Samoupravna organiziranost

Aktivnosti, ki jih je sindikat vodil na ravni SOZD na tem področju v zadnjem mandatnem obdobju so izhajale iz skupno dogovorjenih akcij, usmerjenih v utrjevanje samoupravnega položaja delavca kot nosilca odločanja v naših OZD. Osnovo za aktivnost so predstavljali: analiza družbenega pravobranilca samoupravljanja SRS o organiziranosti sestavljenih organizacij v SRS, politična in poslovna ocena o stanju v SOZD Iskra in sprejete programske smernice za delovanje.

Pri izpolnjevanju teh dokumentov se je sindikat posebno angažiral:

a) pri procesu reorganizacije DO Elektromehanika, saj so strokovne analize pokazale, da ni več mogoče uspešno obvladovati (tako poslovno kot tudi samoupravno) DO z 10.000 zaposlenimi, kar je bila, mimogrede, tudi največja DO v Jugoslaviji. Reorganizacija je potekala v več fazah in je bila zaključena 31. 12. 1981, kar je pomenilo tudi velik uspeh aktivnosti sindikata v teh procesih. Izjemna za-

htevnost naloge, občutljivost vprašanja ter pomen DO Elektromehanike za SOZD Iskra so zahtevali resnično maksimalne napore vseh odgovornih samoupravnih, poslovnih in DPO delavcev.

✓ tem procesu se je najprej izločila DO CEO s 1. 1. 1981 nato pa so se iz obstoječe DO organizirale s 1. 1. 82. tri DO: Telematika, Kibernetika, ERO. Vsekakor pa s formalno reorganizacijo še niso dokončno samostojno zaživel vsi subjekti, zato bo leto 1982 še terjalo veliko aktivnosti za dokončno konsolidacijo novih DO;

b) pri dokončnem konstituiranju DO skupnega pomena ZORIN, v katerega se je dokončno vključila tudi TOZD Standardizacija. Organizacijska vprašanja smo s tem rešili, vendar nas v bodoče še vedno čaka prostorska dolgoročna rešitev za to DO, kakor tudi okrepitev njenega vpliva, kot organizacije skupnega pomena. V tem okviru je še posebno pomembna njena vloga pri pripravi organizacijskega in informacijskega sistema v SOZD Iskra;

c) angažirali smo se tudi pri dokončnem konstituiranju interne banke Iskre, kot izredno pomembnega člana v gospodarjenju z denarjem. Kljub nedvomnim uspehom, ki jih je banka v dosedanjem času dosegla predvsem pri deviznem poslovanju, zagotavljanju likvidnosti in združevanju sredstev za investicije, še ne moremo biti zadovoljni z rezultati. V razmerah, ko denarnokreditna politika nadomešča samoupravno odločanje o sredstvih re-

produkcije, ob veliki razdrobljenosti temeljnih bank, s katerimi poslujemo in njihovim lokalističnim zapiranjem, bi morala biti naša interna banka usposobljena za fleksibilno gospodarjenje z denarjem. Nedvomno bomo zato morali čimprej rešiti prostorske in kadrovske probleme v njej in ji zagotoviti tudi ustrezno opremo;

d) na procesih reorganizacije Iskre Commerce, ki je bila zasnovana na sprejetih izhodiščih posvetovanja Brdo '80 in ZT konference v letu 1980 in imela za cilj povečanje agresivnosti Iskre na zunanjem trgu. Tudi ta reorganizacija je bila zaključena v letu 1981, vendar ne pomeni doseganja bistveno novih kvalitete v odnosih med proizvodnjo in prometno funkcijo, še posebno pa na področju vpliva proizvodnih TOZD na delovanje prometne funkcije, združene v IC.

Zato je ta reorganizacija le osnova za temeljito analizo organiziranosti tržne funkcije v SOZD Iskra, ki bo morala v bodočnost doživeti vsebinske prilagoditve potrebam delavcev v TOZD proizvodnje in bolj zaživeti kot skupna funkcija;

e) na področju sprejetja samoupravnega sporazuma o skupnem upravljanju podjetij v tujini in zunanjetrgovinske mreže Iskre, kjer pa v tem obdobju akcije nismo izpeljali do konca predvsem zaradi velikega števila odprtih vprašanj. To akcijo bomo morali zato pospešiti v prihodnjem obdobju in jo povezati z analizo organiziranosti celotne tržne funkcije v okviru SOZD;

f) na analizi ustreznosti samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, kjer je bila v letu 1980 pripravljena analiza, ki je opozorila na to, da ni problematična samoupravna organiziranost, ampak je potrebno več pozornosti posvetiti izpolnjevanju že sprejetega sporazuma. O tem je bil

obveščen tudi DS SOZD, ki je analizo sprejel kot informacijo. Kljub temu pa nam različni organizacijski problemi, ki se pojavljajo v SOZD, narekujejo potrebo po poglobljeni analizi ustreznosti obstoječe branžne organiziranosti in organiziranosti DO skupnega pomena. Tako poglobljeno analizo bomo zato morali pripraviti v letu 1982, v okviru priprav na izdelavo strokovne in politične ocene o stanju v SOZD.

Poleg teh nalog se je sindikat v SOZD ukvarjal tudi z drugimi vprašanji s področja samoupravne organiziranosti. V okviru delovnih obiskov po TOZD smo posebno pozornost posvečali analizi pogojev za organiziranje TOZD v dislociranih obratih, kjer so za to pogoji. Ugotavljali smo, da v sedanjih dislociranih obratih ni pogojev (tako kadrovskih, finančnih, programskih itd.) za organiziranje TOZD. Zato bomo morali več delati na ustvarjanju ustreznih pogojev v bodoče, da se bodo ti delavci tudi ustrezno organizirali in nase prevzemali pravice in obveznosti za svoj samoupravni in gospodarski položaj.

Ugotoviti tudi moramo, da smo v tem mandatnem obdobju premalo naredili na integracijskih procesih, ki bi imeli za posledico povečanje družbene produktivnosti dela in gospodarskih rezultatov nasploh. Šele v zadnjem obdobju intenzivno pripravljamo integracijo na področju računalništva, ki pa je tudi pogojena s sprejemom zakona o računalništvu. Tako se bo še v letu 1982 v našo SOZD vključila DO Delta in skupaj z našo TOZD Računalniki organizirala enotno DO Iskra Delta za računalništvo.

Še posebej malo smo naredili na integracijskih procesih z našimi dobavitelji surovin, s katerimi bi verjetno v bodoče bilo smiselno iskati oblike tesnejšega povezovanja v plansko poslovnih

skupnostih, ali podobnih oblikah dohodkovnega povezovanja. Sedanji sporazumi o soudeležbi deviz, ali sovlaganjih, ki jih posamezni dobavitelji predlagajo, nikakor niso ustrezne oblike samoupravnega povezovanja. V tem okviru bo potrebno tudi obravnavati sovlaganja na manj razvitih področjih, kjer se nam ob reorganizaciji sklada za nerazvite ponujajo tudi lepe možnosti.

Zaskrbljujoča postaja tudi organiziranost nekaterih TOZD, ki se krepijo v smeri organiziranosti kot DO. Posebno smo priča dejstvu, da se nam krepijo v smeri obvladovanja vseh funkcij reprodukcije tiste TOZD, ki so nastale iz bivših DO ter danes niso resnično funkcionalno, proizvodno in poslovno integrirane v svoje DO.

Tako usmeritev marsikje ubirajo tudi nove TOZD, kar pomeni dodatno slabitev funkcije DO in predvsem podvajanje strokovnih služb, kar nikakor ni v skladu z usmeritvijo zniževanja zaposlovanja v režiji. Nedvomno pomeni TOZD izhodiščno celico povezovanja v družbeni reprodukciji ter ustvarjanja in razporejanja dohodka, pri čemer je posebno poudarjeno povezovanje in ne ustvarjanje pogojev za samozadostnost in zaprtost.

Take neustrezne usmeritve pa včasih podpirajo tudi posamezne DPS s parolami o odtujevanju dohodka, neučinkovitosti DO itd. pri čemer pa ne upoštevajo dejstva, da bo kljub formiranju lastnih služb v TOZD v skladu z ZZZD potrebno zagotoviti socialno varnost tudi delavcem v delovnih skupnostih DO ali organizacijah skupnega pomena, kar pa bo dodatno vplivalo na ekonomiko poslovanja, na previsoke cene za izvoz in s tem na ogrožanje socialne varnosti vseh delavcev v DO.

Zato se bomo morali v bodoče, ob zaostrovanju odgovornosti, bolj konkretno opredeljevati okrog teh proce-

sov in jih skupaj z ostalimi DPO najostreje preprečevati.

2. Družbenoekonomski odnosi in samoupravno planiranje

Pri izpolnjevanju nalog s tega področja je sindikat izhajal s stališča, da so družbenoekonomski odnosi osnovni odnosi med delavci in ključni kazalec, kako delavec dejansko obvladuje s sredstvi družbene reprodukcije. Samoupravno planiranje pa v tem okviru predstavlja ključni instrument, prek katerega delavec v TOZD in celotnem sistemu združenega dela uveljavlja svojo ustavno vlogo.

V sindikatu smo že dlje ugotavljali, da delavec premalo odloča o celoti ustvarjanja in razporejanja dohodka. Ugotavljali smo, da tudi znotraj sistema SOZD Iskra nismo naredili kvalitativnih premikov na področju dohodkovnih odnosov po sprejetju ZZZD kljub temu, da smo sprejeli nekatere normative, ki urejajo to področje. Pri tem so posebno pomembni akti s področja delitve čistega dohodka, sredstev za OD in skupno porabo, Samoupravni sporazum o združevanju v SOZD, Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za uresničevanje razvojnih programov OZD Iskre, planski akti, aplošni akti interne banke itd. Na osnovi takih ocen smo v letu 1981 organizirali problemsko konferenco na temo: dohodkovni odnosi v SOZD Iskra, ki je pomenila intenziviranje družbenopolitične akcije na uvajanju dohodkovnih odnosov v sistemu Iskre.

Glavne ugotovitve problemske konferenc bi lahko strnili v naslednjem:

a) urejeni dohodkovni odnosi so nedvomno pogoj za utrjevanje sistema Iskre kot celote, pogoj za ustrezno dolgoročno socialno varnost delavca, pogoj za večjo učinkovitost skupnega

dela in s tem povečan skupni dohodek, pogoj za ustrezne dolgoročne programske odločitve in odločitve o bodoči samoupravni organiziranosti, itd.

b) nemogoče je realizirati kvalitativno in uspešno dohodkovno povezovanje, če ne izhajamo iz celotne razvojno—proizvodno—tržne verige, ne glede na sedanje oblike samoupravne organiziranosti v SOZD. Zato bo potrebno k urejanju dohodkovnih odnosov pristopiti postopno po posameznih proizvodnih celotah in se odreči ambiciji, da bi uredili s pravno institucionalnimi rešitvami hkrati celoten kompleks dohodkovnih odnosov. Taka odločitev nam nalaga, da bomo morali zaradi povečanih potreb po koordinaciji dela, soodločanju, boljšem izkoriščanju znanja in skupnih zmogljivosti organizirati tudi dinamične organizacijske oblike;

c) čimprej bomo morali pristopiti tudi k dohodkovnemu povezovanju izven SOZD Iskra, v okviru obstoječih celovitih reprodukcijskih celot, od dobaviteljev repromateriala, do naših poglavitnih kupcev. Pri tem bomo morali predvsem razdelati ustvarjanje in razporejanje skupnega prihodka, skupno vlaganje in delitev skupnega dohodka, prenos tehnologije, znanja itd.;

d) izdelati bo potrebno tipske sporazume ali ustrezne skupne strokovne podlage, ki bodo pomenile osnovo za nadaljnjo izgrajevanje dohodkovnih odnosov v SOZD Iskra in pri tem angažirati organizacije skupnega pomena kot koordinatorje dela strokovnih timov za posamezna področja.

Posebno bo potrebno razdelati:

— medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka po členu 68. ZZZ

— medsebojna razmerja med proizvodnimi in prometnimi OZD pri ustvarjanju in razporejanju skupnega

prihodka v skladu z 72. členom ZZZ, — medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega dohodka pri skupnih vlaganjih po 81. členu ZZZ,

— medsebojna razmerja glede pogojev svobodne menjave dela po 404. členu ZZZ,

— vlogo Iskre banke in skupno gospodarjenje z denarjem ter izdelavo skupnih enotnih finančnih in računovodskih tehnik,

— razvojno in raziskovalno delo ter prenos know—how,

— sistem samoupravnega urejanja cen itd.;

e) posebno pomembna je vloga sindikata v teh procesih, ker mora zagotoviti najširše možnosti za vplivanje delavcev pri obravnavi in sprejemanju teh splošnih aktov ali strokovnih podlag.

Na osnovi navedenih ugotovitev smo v preteklem letu formirali projektni svet, ki je zadolžen, da pripravi konkreten program akcij s predvideno vsebino posameznih nalog in dinamiko njihove realizacije. Projektni svet je v tem okviru že ustanovil posamezne podkomisije, ki pripravljajo strokovne podlage za naloge. Računamo, da bo to opravljeno v najkrajšem času in bomo takoj začeli z realizacijo.

Po prvih analizah bo možno največ ter najhitreje narediti na področju svobodne menjave dela, kjer že imamo nekatere uspešne rešitve v posameznih DO. Tudi na področju razmerij pri ustvarjanju skupnega dohodka bo mogoče poiskati sprejemljive rešitve predvsem na osnovi že sprejetega sporazuma o združevanju dela in sredstev za uresničevanje razvojnih programov DO SOZD Iskra, saj sporazum že uveljavljamo v praksi in imamo tudi že nekatere izkušnje.

Na področju samoupravnega oblikovanja cen smo v lanskem letu vodili temeljite akcije tako, da je to področje

vsaj formalno—pravno morda še najbolj urejeno. Veliko težji je položaj na področju skupnega prihodka in gospodarjenja z denarjem. Na teh področjih bomo morali pripraviti še veliko zahtevnih strokovnih podlag, izgraditi ustrezen informacijski sistem itd., kar bo nedvomno dolgoročna naloga.

Sindikati si je v tem obdobju tudi prizadevali, da bi ustvajali take razmere, v katerih bo zadovoljevanje potreb in interesov delavca v vse večji meri povezano z njegovim prispevkom k ustvarjanju dohodka in povečanju produktivnosti dela. Zato smo si na tem področju delitve osebnih dohodkov prizadevali, da bi povečanje sredstev za OD naraščalo v skladu z rastjo dohodka.

V tem okviru smo si prizadevali, da bi v SOZD Iskra sprejeli enotno urejanje delitve čistega dohodka, sredstev za OD in skupno porabo. Na to temo smo organizirali problemsko konferenco, katere rezultat je bil paket samoupravnih aktov, ki smo jih sprejemali v preteklem letu in v katerih smo poskušali izvesti družbene usmeritve, ki smo jih sprejeli na II. konferenci sindikatov.

V tem okviru smo pripravili:

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v SOZD,

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD v SOZD,

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za skupno porabo v SOZD,

— samoupravni sporazum o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela v SOZD

— samoupravni sporazum o enotnem oblikovanju razvidov del in nalog v SOZD

— pravilnik o povračilu stroškov, ki so jih imeli delavci v zvezi z opravlja-

njem delovnih nalog v SOZD.

Postopek za sprejemanje navedenih samoupravnih aktov še ni v celoti zaključen, vendar računamo, da bo v najkrajšem času. Kot poseben problem se je pojavila ureditev področja minulega dela, ker ni bila sprejeta v nekaterih TOZD. Zato smo se odločili, da to področje uredimo s posebnim aktom in ga do tedaj izločimo iz SaS o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD.

Tudi v okviru družbenih prizadevanj za ureditev tega področja praktično ni bil dosežen poseben napredek. Predlog zakona o razširjeni reprodukciji, od katerega smo vsi veliko pričakovali, praktično ni ponudil novih možnih rešitev, zato bomo morali z lastnimi strokovnimi močmi poiskati ustrezne rešitve, sprejemljive za delavce Iskre.

V zadnjem mandatnem obdobju je potekalo tudi intenzivno delo na pripravi in sprejemanju planskih dokumentov za srednjeročno obdobje 1981—85. Težak gospodarski položaj in stalno spreminjanje instrumentov gospodarske politike, ki smo jim bili priča v tem obdobju, sta močno oteževala pripravo resnično kvalitetnih aktov s tega področja.

Tako lahko ocenjujemo, da se na področju samoupravnega planiranja nista v zadostni meri uveljavila mesto in vloga delavca v TOZD, kot odgovorne nosilca planiranja družbenoekonomskega razvoja. Tako tudi nismo v zadostni meri uspeli uveljaviti načela sočasnega planiranja in na tej podlagi zagotoviti vsklajenosti reprodukcij-skih procesov v celotnem sistemu SOZD in navzven v okviru DPS, kljub velikim prizadevanjem strokovnih služb.

Zato bomo morali, bolj kot smo to počeli v preteklosti, uveljaviti sistem kontinuiranega planiranja s stalnim in

tekočim prilagajanjem nastalim spremembam v povojih gospodarjenja in veliko vprašanj urejati tudi v letnih planskih dokumentih. Moramo tudi ugotoviti, da smo le dosegli kvaliteten napredek pri metodologiji izdelave planskih aktov, saj veliko precizneje določamo planirane cilje in ukrepe za njihovo doseganje, kar v preteklosti ni bila stalna praksa.

V tem okviru tudi poteka akcija stalnih poročil o izvršenih nalogah s področja svobodne menjave dela, kar vse pripomore k utrjevanju zaupanja med delavci v SOZD Iskra. Omeniti tudi moramo, da že potekajo akcije za pripravo osnov dolgoročnega razvoja SOZD do leta 1995 z nekaterimi pogledi v leto 2000.

To so le nekatere, po našem mnenju najpomembnejše akcije, ki smo jih vodili v sindikatu na področju družbeno-ekonomskih odnosov in samoupravnega planiranja.

3. Uresničevanje gospodarske stabilizacije

Zaostreli pogoji gospodarjenja so narekovali dodatne politične akcije za mobilizacijo delavcev v smislu boljšega izkoriščanja velikih notranjih rezerv, ki jih imamo praktično v celotni SOZD. Tako je sindikat v celotnem mandatnem obdobju stalno spremljal izvajanje sprejetih dogovorov na tem področju in dajal različne pobude za izboljšanje stanja.

Glavne aktivnosti so bile v tem obdobju usmerjene v tekoče in poglobljeno obravnavanje gospodarskih rezultatov v naših OZD in v povečanju aktivnosti na področju zunanjetrgovinske menjave. Na področju tekočih obravnav rezultatov gospodarjenja smo v tem obdobju nadaljevali z organizirano in poglobljeno

aktivnostjo, ki smo jo zastavili že v letu 1979. Tako smo vztrajali, da se v vsaki OZD pravočasno pripravijo ustrezna poslovna poročila, ki morajo biti obdelana tako, da so ustrezna za obravnavo v najširšem krogu delavcev ter tudi razumljiva.

Veliko vlogo na področju tekočega informiranja delavcev o pogojih in rezultatih gospodarjenja opravljajo interni informacijski bilteni, ki jih izdajajo za posebne priložnosti že skoraj v vsaki TOZD. Zato bomo še naprej delovali na prenašanju izkušenj med TOZD v načinu obdelave gospodarskih rezultatov v teh internih biltenih, kar bo še izboljšalo obravnavo.

Na ravni SOZD smo tudi v tem obdobju ohranili že tradicionalno posvetovanje poslovnih, samoupravnih in družbenopolitičnih delavcev, na katerem vsako leto analiziramo temeljne kazalce gospodarjenja za preteklo leto in skupaj ugotavljamo in se dogovarjamo kako čim boljše delati v specifičnih pogojih gospodarjenja v tekočem letu.

Posebna kvaliteta obravnav gospodarjenja na vseh ravneh je v tem, da se vse večje število delavcev vključuje aktivno v obravnave ter s tem ob ugotavljanju negativnih vidikov v našem gospodarjenju tudi začrtujejo ukrepe za odpravo slabosti.

KOS ter njegovi organi so bili v tem mandatnem obdobju še posebno angažirani z obravnavanjem problematike na področju zunanjetrgovinskega poslovanja Iskre. Ta problematika je bila praktično stalna točka dnevnega reda vseh sej KOS, kakor tudi predsedstva KOS. Na teh sejah so nam odgovorni delavci iz kriznega štaba, ki smo ga ustanovili za koordinacijo aktivnosti na tem področju, člani KPO SOZD in odgovorni delavci iz IC, stalno poročali o

aktivnostih, ki potekajo na tem področju. Sindikat se je vključeval v te aktivnosti v skladu s potrebami po množični mobilizaciji delavcev za neobičajne zahteve, ki so se porajale v izvozni proizvodnji v tem času.

Pomembna je bila vloga sindikata tudi pri obveščanju delavcev o vzrokih za zastoje, ki so nastajali zaradi pomanjkanja uvoznega materiala zaradi pomanjkanja deviznih sredstev. Poseben problem pri tem je predstavljalo stalno menjavanje in zaostrovanje instrumentov zunanjetrgovinskega poslovanja, saj smo praktično v dveh letih prepolovili možnost uvoza, ki smo jih imeli v preteklosti.

Vse to so delavci težko razumeli, toda lahko ugotavljamo, da so ob izdatni politični aktivnosti ta dejstva sprejeli z razumevanjem, kar kažejo tudi doseženi rezultati in vsakodnevni napor. Kljub pozitivnim premikom pa ne moremo mimo ugotovitve, da v nekaterih sredinah še vedno ne sprejemajo izvoza kot prioritete naloge ter, da imamo na tem področju nedvomno še rezerve, ki jih bomo z boljšim delom, tako v proizvodnji, kot na trgu, v bodoče morali boljše izkoriščati.

Poleg teh aktivnosti je KOS v tem obdobju dajal pobude še za druge ukrepe, ki so se nanašali na stabilizacijsko gospodarjenje in so bili usmerjeni predvsem na splošno varčevanje z energijo in repromaterialom, boljše izkoriščanje delovnega časa, izboljšanje kvalitete izdelkov in smotno delitev dela ter izboljševanje kvalifikacijske strukture zaposlenih itd.

4. Kadrovska politika in izobraževanje

Nedvomno bodo prav ustrezni kadri v naših OZD eden ključnih činiteljev, ki bo vplival na naš nadaljnji razvoj. Elektronika kot dejavnost zahteva iz-

jemno hitro prilagajanje strokovnih delavcev novim spoznanjem, saj znanje zelo pospešeno zastareva. Vzporedno s strokovnim znanjem je potrebno za uspešno uveljavljanje samoupravljanja usposabljanje delavce tudi z znanji na drugih področjih. Nenazadnje ni zanemarljiva tudi parola »Vsak delavec na ustrezno delo«, kar omogoča doseganje optimalnih rezultatov poslovanja in ustvarja pogoje za ustrezno počutje delavca kot samoupravljalca in nosilca družbene reprodukcije.

Izhajajoč iz teh načel, smo si v sindikatu v celotnem mandatnem obdobju na področju kadrovske politike in izobraževanja prizadevali:

a) da bi v SOZD Iskra sprejeli Samoupravni sporazum o izvajanju kadrovske politike v SOZD;

b) da bi utrdili oblike funkcionalnega izobraževanja naših delavcev prek Izobraževalnega centra Iskra;

c) da bi v skladu z ustavno vlogo sindikata na področju izvajanja kadrovske politike čim dosledneje izvajali družbeno sprejeta načela pri volitvah in imenovanjih naših predstavnikov ter poslovnih delavcev;

d) da bi organizirali čim več skupnih oblik izobraževanja na tistih področjih, ki sodijo na področje samoupravnega položaja delavca

e) da bi se aktivno vključili v priprave in izvedbo reorganizacije usmerjenega izobraževanja ter še posebej na izvajanje praktičnega dela učencev;

f) da bi zgradili enoten koncept planiranja kadrov.

Ko ocenjujemo, kako smo izvedli posamezne naloge iz sprejetih programskih smernic, moramo ugotoviti, da nismo bili v celoti uspešni. Posebno je problematično, ker v celotnem mandatnem obdobju nismo uspeli pripraviti samoupravnega sporazuma o enotnem izvajanju kadrovske politike v SOZD,

kar nam v veliki meri onemogoča izvajanje sistematične in celovite kadrovske politike v SOZD, ki jo sedaj izvajajo preveč stihijsko.

Delovno posvetovanje kadrovskih delavcev, na katerem so celovito obdelali vrsto vprašanj s področja kadrovske dejavnosti, je prineslo spoznanja, na katerih bo mogoče pristopiti k izdelavi tega sporazuma še v letošnjem letu.

Izobraževalni cenater Iskre se postopno uveljavlja kot organizator izobraževanja iz dela za potrebe SOZD Iskra. Uspešno je izvedel že nekaj programov in pokazalo se je, da je za potrebe sistema kot je SOZD Iskra, taka oblika izobraževanja nujno potrebna, saj z njo delavci pridobivajo znanja, ki so vezana na njihovo delo in jih v rednih oblikah izobraževanja ne bi mogli pridobiti.

Tako bo potrebno tudi v bodoče delovati na utrjevanju vloge in mesta Izobraževalnega centra ter razširiti njegovo dejavnost in pripravo programov za čim več strokovnih izobraževanj ter njegovo delo čim bolj približati vplivu delavcev, česar doslej še nismo uspešno rešili.

Do sedaj smo izvedli že nekaj zelo uspešnih delovnih posvetovanj. Pri tem bi morali posebej poudariti dve delovni posvetovanji s področja varstva pri delu in humanizaciji dela, ki sta resnično kvalitetno prispevali k premikom na teh področjih ter imeli velik odmev v javnosti. Pri tem se je pokazalo, da lahko sindikat, ob ustreznem sodelovanju odgovornih strokovnih služb, tudi s podobnimi posvetovanji pripravlja osnovo za izvajanje politike na posameznih področjih in lahko taka posvetovanja služijo, kot uspešna metoda akcijskega povezovanja in koordinacije dela v SOZD.

Zato bomo morali s takimi oblikami dela nadaljevati predvsem na področju

socialnih vprašanj, kot so: varstvo pri delu, humanizacija dela, zaščita invalidov in delovna rehabilitacija, družbeni standard, kulturna dejavnost itd.

Tudi sindikat se je v tem mandatnem obdobju vključil v izvajanje usmerjenega izobraževanja. Tako smo pri KOS spremljali predvsem priprave na sprejem učencev na proizvodno delo v naše organizacije. Kljub precejšnjemu številu nerešenih vprašanj, ki so se porajala ob prvi letošnji izkušnji, lahko rečemo, da je akcija zadovoljivo tekla v večini naših kolektivov. Na osnovi dosedanjih izkušenj bomo seveda morali odpravljati pomanjkljivosti v bodoče.

Posebno poglavje pa predstavlja tisti del izvajanja kadrovske politike, za katerega je po ustavi in zakonih zadolžen sindikat. Tu gre za evidentiranje različnih delegatov ter seveda dajanje politične ocene o ustreznosti posameznih vodilnih delavcev.

Tu se srečujemo s problemi, ki smo jih omenili že v začetku poročila in se izražajo v odklanjanju funkcij pri delegatskih mestih in relativno zelo blagim in nedoslednim kriterijem pri izvajanju kadrovske politike za vodilne delavce.

O tem nameravamo obširneje in temeljiteje spregovoriti na problemski konferenci, ki jo bomo organizirali še v tem letu.

5. Področje ljudske obrambe in družbene samozaščite

V zadnjem mandatnem obdobju smo bili priče dolgotrajni bolezni in odhodu tov. Tita, ki sta pred družbenopolitične organizacije in vse delovne ljudi postavili resne in pomembne naloge. Tudi težak gospodarski položaj je zahteval, da se področje varnostne kulture, skrbi za družbeno premoženje ter preprečevanju gospodarskega in drugega kriminala posveti večja skrb, kot smo je bili vajeni v preteklosti.

Zato je tudi sindikat na ravni SOZD večkrat obravnaval varnostnopolitično oceno v SOZD in sploh položaj na področju podružbljenja SLO in DSZ.

Pri tem smo predvsem ugotavljali:

— da v naših OZD nedosledno izpolnjujejo sprejete dogovore o rednem obnavljanju varnostnih ocen. V tej smeri je čutiti pomanjkljivo aktivnost v delovanju komitejev;

— da odgovorni poslovodni delavci premalo pozornosti posvečajo izpolnjevanju samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo to področje;

— da je na teh vprašanih premalo angažirana samoupravna delavska kontrola pri ugotavljanju nepravilnosti;

— da nimamo ustreznega varovanja objektov, kljub velikim stroškom, ki jih plačujemo. Še posebno je slaba požarna varnost in varovanje skladišč, ki so zelo razdrobljena;

— da v nekaterih TOZD nismo ustrezno organizirani za primere prekinitev dela zaradi pomanjkanja reprovizije, kakor tudi za prekinitev dela zaradi zaostrenih odnosov v kolektivih;

— da bi morali na vseh ravneh zaostri reprezentanco, vožnjo s službenimi avtomobili in podobno, ker to slabo vpliva na odnose po kolektivih;

— da bi morali ob izvajanju kadrovske politike upoštevati tudi odnos posameznika do področja SLO in DSZ;

— da civilna zaščita v večini kolektivov še ne deluje uspešno, kljub sistematičnemu izobraževanju itd.

Vsi ti in še vrsta drugih problemov, ki se pojavljajo na tem področju naše aktivnosti kažejo, da samozaščitno ravnanje naših delavcev še ni normalno. Zato je naloga predvsem družbenopolitičnih organizacij in poslovodnih organov, da temu področju v bodoče posvetijo ustrezno večjo pozornost tudi ob poostreni politični odgovornosti. Včasih se srečujemo z neizpolnjevanjem tudi zelo

preprostih sklepov, kot so n.pr.: poročila ob potovanjih v tujino, kar bi lahko enostavno rešili z disciplinskimi postopki ali ob pogojevanih obračunih potnih nalogov. Najbolj zaskrbljuje to, da je največ nereda na tem področju v naši tržni organizaciji, kar bomo morali energično preprečevati v bodoče.

6. Delegatski sistem in informiranje

Uspešno delovanje delegatskega sistema je v veliki meri povezano z ustreznim sistemom informiranja. Izkušnje, ki smo jih dobili v funkcioniranju delegatskega sistema, katerega drugi mandat se je pravkar iztekel, nam kažejo, da še vedno nismo dosegli bistvenega napredka v delovanju delegatskega sistema. Čeprav smo že pred tem mandatnim obdobjem ocenjevali, da bo potrebna povečana politična aktivnost za delovanje delegacij in smo na to temo že organizirali delovno posvetovanje, moramo žal ugotoviti, da nismo realizirali večine sprejetih dogovorov na tem posvetovanju.

Veliko je pripomb v smeri, da so delegacije prepuščene same sebi, brez stalnega sodelovanja strokovnih služb in družbenopolitičnih organizacij. V nekaterih sredinah žal v celotnem mandatnem obdobju nismo uspeli formirati nekaterih konferenc delegacij za posamezne SIS. Posebno so izraziti problemi z delovanjem delegacij v posamezne SIS, nekoliko boljši je položaj pri delegacijah v zboru združenega dela in samoupravnih organih.

V večjih industrijskih središčih, kjer so delegacije sestavljene iz delegatov TOZD različnih delovnih organizacij, nekaterih celo izven Iskre, je delovanje delegacij še težje. Problematična je tudi velika fluktuacija v samih delegacijah in v marsikateri TOZD delegacij ne dopolnjujejo tako, da delegacije celo niso več sklepčne.

Ne glede na vrsto objektivnih problemov, s katerimi se srečujemo pri delovanju delegatskega sistema pa moramo vedeti, da delegatski sistem predstavlja osnovo za uresničevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja in položaja delavca v odločanju o svoji usodi. Zato se tudi, kot sindikat, ne moremo ogniti odgovornosti za boljše delo delegacij.

V okviru reševanja problemov, ki ovirajo boljše delo delegacij, bomo morali odločneje poseči predvsem na področje informiranja. V okviru SOZD Iskra še nismo uspeli vzpostaviti celovitega sistema samoupravno—političnega informiranja, ki je zelo pomembno za uspešno delo delegacij na vseh ravneh.

V tem trenutku delno pokriva to področje glasilo »Iskra«, drugih oblik informiranja pa je zelo malo. Ne more biti izgovorov, da ne znamo zgraditi sistema takega informiranja, če imamo ambicijo, da bi pokrivali potrebe družbe s proizvodi, ki gradijo informacijske sisteme.

Zato je samo od nas odvisno, da se v tej smeri bolj angažiramo in pričakujemo, da bo več konkretnih napotil dala problemska konferenca na to temo, ki jo bomo organizirali. Ta naj bi obravnavala tudi probleme nezadostnega informiranja, obsežnosti in težko razumljiva gradiva, prekratke čase za temeljite razprave o gradivih, nepripravljena gradiva brez več alternativ, neustrezne strokovne, prostorske in druge materialne pogoje za delo delegacij, zapiranje delegacij v okvire TOZD in nepripravljenost za sporazumevanje itd.

7. Druge aktivnosti

Poleg teh osnovnih aktivnosti, ki so potekale v skladu s programskimi smernicami za delovanje je KOS vodil

še vrsto drugih pomembnih aktivnosti, ki so vplivale na vsklajevanje dela znotraj SOZD Iskra.

Omenili bi le naslednje:

a) v tem obdobju smo vodili akcijo delovnih obiskov po TOZD, v kateri smo obiskali že prek 80 naših temeljnih organizacij. Rezultati teh obiskov so nam pokazali, da je taka metoda dela večstransko koristna in potrebna tako, kot oblika informiranja in prenašanja izkušenj iz drugih sredin, kot tudi za samo notranjo mobilizacijo v posameznih TOZD.

Še posebno je prišla do izraza kvaliteta teh obiskov v tistih TOZD, kjer so se nanje, v skladu s programom, dobro pripravili in ugotoviti moramo, da je bilo to v veliki večini TOZD.

Nedvomno bo potrebno s tako obliko dela nadaljevati tudi v prihodnje;

b) na področju družbenega standarda, rekreacije in socialne politike smo v tem obdobju imeli precej aktivnosti. Dokončno smo se (po dolgotrajnih poizkusih ohranitve in iskanja rešitve) odločili, da prenesemo naše skupne letovanjske zmogljivosti z ravni SOZD na zainteresirane DO. Glede na lokacijsko razdrobljenost in neenotno ureditev izrabe letnih dopustov po naših OZD ni bilo mogoče zagotavljati ekonomičnega poslovanja skupnih domov.

To je bila večinska odločitev vseh delavcev Iskre, čeprav se bodo v zaostrenih pogojih gospodarjenja verjetno pogoji za letovanja v naših DO še bolj razlikovali kot v preteklosti.

Pri izvajanju skupnih športnomanifestativnih prireditev smo ohranili tradicijo. Delo na tem področju vodi športna komisija ob pomoči DO ISE in poteka zelo uspešno, kot smo tudi sicer v preteklosti bili navajeni.

Na področju socialnih vprašanj smo na ravni SOZD spremljali predvsem

najnižje OD in dajali pobude za vsklajevanje minimalnih OD v vseh naših OZD. Zadnja III. konferenca sindikata na to temo je pred nas postavila zahtevo, da pripravimo na tem področju konkretne programe, po katerih bomo aktivnosti vsklajevali tudi na ravni SOZD;

c) tudi na področju sindikalnega sodelovanja z OZD izven Iskre je v tem obdobju potekala živahna aktivnost, čeprav nismo še razvili sindikalnega sodelovanja z vsemi OZD, s katerimi imamo podpisane samoupravne sporazume o poslovnotehničnem sodelovanju.

Prav tako je delo in sodelovanje z RO elektrokovinske stroke in RS ZS

Slovenije zgledno potekalo, pri tem pa ne gre spregledati tudi dobrega sodelovanja z občinskimi sindikati, kjer je locirana Iskra.

S pripravo tega poročila nismo imeli ambicij, da bi prikazali celotno aktivnost sindikata v okviru SOZD, ampak smo se omejili na tiste glavne naloge, ki smo jih skupaj opravljali na ravni SOZD.

Ob koncu bi veljalo tudi ugotoviti, da je sodelovanje med DPO potekalo zelo uspešno, saj smo vse ključne naloge načrtovali in izvajali skupaj in dogovorno pa tudi koordinacija in sodelovanje s poslovodnimi organi sta v večini primerov potekala zadovoljivo.

OSNUTEK

PROGRAM DELA KOS ZA OBDOBJE 1982—1983

Program dela KOS za obdobje april 1982 — aprila 1983 izhaja iz pobud OOS in sindikalnih konferenc, programa dela RO sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin, RS ZS Slovenije ter drugih dokumentov izdelanih za X. kongres sindikata Slovenije.

I. Samoupravna organiziranost

Ustrezna samoupravna organiziranost je osnova za uveljavljanje ustavne vloge delavca v združenem delu. Ker ugotavljamo potrebe po stalnem prilagajanju samoupravne organiziranosti novim spoznanjem, bomo tudi v tem obdobju posebno pozornost posvetili temu področju delovanja.

Zato bomo na ravni SOZD Iskra predvsem izvrševali naslednje naloge:

1. v letu 1982 bo potrebno pripraviti poglobljeno družbenopolitično oceno o organiziranosti in delovanju SOZD z nakazanimi možnostmi za rešitve nadaljnjega razvoja. V ta okvir sodi tudi

analiza Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra: **rok: maj in nato letoletna akcija;**

2. vztrajali bomo, da se pripravi strokovna analiza organiziranosti vseh organizacij skupnega pomena, z možnimi novimi organizacijskimi rešitvami, če bo potreba: **rok: september;**

3. analizirati bo potrebno ustreznost samoupravne organiziranosti delovne organizacije Elektrozveze in sodelovati pri morebitnih spremembah organiziranosti v tej DO: **rok: april in do konca leta;**

4. sodelovali bomo v procesu organiziranja nove DO Iskra Delta z vsemi

spremljajočimi akcijami na področju organiziranja računalniške proizvodnje v SR Sloveniji: **rok: celoletna akcija;**

5. v posameznih delovnih organizacijah bomo posebej analizirali položaj dislociranih obratov ter možnost za organiziranje TOZD v obratih, kjer so podani pogoji: **rok: celoletna akcija;**

6. pospeševali bomo sprejem samoupravnega sporazuma o skupnem upravljanju podjetij v tujini in zunanjetrgovinske mreže Iskre: **rok: celoletna akcija;**

7. sodelovali bomo pri pobudah za integracijske procese, ki bi lahko imeli za posledico povečanje družbene produktivnosti sistema SRS in SFRJ: **rok: celoletna akcija.**

Poleg navedenih nalog bo KOS še posebno deloval na doslednem spoštovanju že sprejetih samoupravnih splošnih aktov, s čimer bomo uveljavljali in utrjevali sistem samoupravnega sporazumevanja, kot osnovne metode in sredstva za urejanje medsebojnih odnosov v SOZD Iskra.

II. Družbenoekonomski odnosi in samoupravno planiranje

V obdobju po problemski konferenci na temo: uveljavljanje dohodkovnih odnosov v SOZD Iskra in sprejetju srednjeročnih planskih dokumentov v SOZD Iskra, bo KOS predvsem deloval na naslednjih nalogah:

1. sodelovali bomo pri delovanju projektnega sveta za pripravo programa uveljavljanja dohodkovnih odnosov v SOZD Iskra in zahtevali, da se kompleksen program pripravi do aprila 1982. Po pripravi programa bomo redno spremljali njegovo izvajanje in organizirali potrebna tematska posvetovanja po posameznih temah programa: **rok: celoletna akcija;**

2. vztrajali bomo na doslednem spoštovanju temeljev sistema samouprav-

nega planiranja in izpolnjevanju sprejetih planskih dokumentov. Še posebno pozornost bomo posvečali pripravi ustreznih poročil izvajalcev skupnih dejavnosti v SOZD Iskra: **rok: celoletna akcija;**

3. posebno pozornost bomo posvetili temeljitemu obravnavanju poslovnih rezultatov in seznanjanju delavcev s problemi na področju gospodarjenja in še posebno s problemi na področju zunanjetrgovinskega poslovanja: **rok: ob poslovnih poročilih;**

4. do konca leta 1982 bomo vodili aktivnosti, da se dokončno sprejmejo vsi samoupravni akti s področja delitve čistega dohodka, sredstev za osebne dohodke in skupno porabo na ravni SOZD Iskra. Ob tem bomo še posebno vodili aktivnosti za pripravo samoupravnega sporazuma, ki bo urejal področje minulega dela;

5. v okviru realizacije določil skupnih samoupravnih splošnih aktov s področja delitve dohodka in sredstev za OD v naših delovnih organizacijah in TOZD, bomo delovali na doslednem upoštevanju usmeritev, sprejetih na kongresu samoupravljalcev in srečanju »Crveni barjak« v Kragujevcu, o boljšem nagrajevanju fizičnega dela, dela v težjih delovnih pogojih in ustvarjalnega dela;

6. v celotnem obdobju bomo posebno delovali tudi na spremljanju izvajanja samoupravnih splošnih aktov s področja oblikovnja cen. Zagotavljali bomo, da bodo delavci dejansko informirani o posledicah formiranja prodajnih cen lastnih proizvodov, s čimer bomo lahko dosegli neposreden vpliv vsakega delavca na odločanje o dohodku.

III. Uresničevanje gospodarske stabilizacije

KOS bo z ostalimi DPO odločno na-

daljeval z akcijo za uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije. Zaostreni pogoji gospodarjenja zahtevajo od sindikata v letu 1982 dodatne aktivnosti na tem področju.

Zato bo KOS posebno zahteval:

1. da se temeljito opravijo razprave o rezultatih gospodarjenja v letu 1981. Materiali za javno obravnavo morajo zato biti pred javno razpravo posredovani OOS, da oceni njihovo ustreznost: **rok: februar, marec;**

2. da bodo delavci tekoče obveščeni o položaju v gospodarjenju TOZD, DO in SOZD. Pri tem morajo biti delavci tekoče obveščeni predvsem o tekočih težavah, ki se pričakujejo v preskrbi z repromaterialom, pomanjkanju finančnih sredstev, težavah v tehnologiji, nabavi, prodaji, formiranju cen itd.;

3. da bomo dosledno izvajali programe varčevanja pri materialnih stroških, energiji itd.;

4. da se popravi naš odnos do dela in poveča delovna disciplina, znatno omejijo vse oblike zasebnih izhodov, prepovejo osebna praznovanja na delovnem mestu itd. Posebno skrb bo potrebno posvetiti tudi organiziranju sestankov, ki naj bi bili praviloma izven delovnega časa, kjer delovni proces to omogoča;

5. da se posebna pozornost posveti kvaliteti naših izdelkov, tudi z aktivnostjo krožkov kvalitete, še posebno ob potrebi povečanega izvoza;

6. da bo rast sredstev za osebne dohodke odvisne od dejansko doseženega dohodka in porasta produktivnosti;

7. da bomo še naprej ohranili nizko stopnjo zaposlovanja in predvsem posvetili pozornost izboljšanju tehnologije. Zaposlovanje je potrebno predvsem omejiti na režijskih delih in nalogah. Zaposlovali naj bi praviloma samo naše štipendiste in potrebne VS in VŠ kadre

ter pripravnike po Zakonu o delovnih razmerjih.

KOS bo redno spremljal tudi ostala pomembna področja, ki se nanašajo na redno in uspešno delo v naših TOZD in po potrebi predlagal samoupravnim organom ustrezne ukrepe.

IV. Delegatski sistem, kadrovska politika in izobraževanje

V skladu s svojo ustavno in zakonsko vlogo na področju delovanja delegatskega sistema, kadrovske politike in izobraževanja bo KOS v tem obdobju opravljal predvsem naslednje naloge:

1. pripravili bomo problemsko konferenco o delovanju delegatskega sistema v SOZD Iskra. Na problemski konferenci bomo obravnavali delovanje delegacij, probleme izobraževanja delegatov, naloge strokovnih služb in sindikata pri delovanju delegacij, probleme odklanjanja pri evidentiranju delegatov v razne organe samouprave in družbenopolitičnih organizacij, odgovornost delegatov za delovanje ipd: **rok: september 1982;**

2. zahtevali bomo, da se v letu 1982 pripravi sporazum o kadrovski politiki v SOZD in sodelovali pri njegovi pripravi: **rok: letoletna akcija;**

3. analizirali bomo izvajanje Zakona o usmerjenem izobraževanju in še posebno izvajanje proizvodnega dela učencev ter predlagali ukrepe za odpravo problemov, ki bodo nastajali: **rok: maj 1982;**

4. zahtevali bomo, da se dokončno uredi položaj in delovanje Izobraževalnega centra Iskre, kot pomembne funkcije v dodatnem funkcionalnem izobraževanju delavcev v okviru SOZD: **rok: letoletna akcija;**

5. organizirali bomo tradicionalno posvetovanje poslovodnih, samoupravnih in DPO delavcev v SOZD: **rok: marec 1982;**

6. še nadalje bomo organizirali strokovna posvetovanja s področja varstva pri delu in humanizacije dela: **rok: september — oktober 1982;**

7. vztrajali bomo, da se pripravijo izobraževalni programi za usmerjeno izobraževanje samoupravnih organov in delegacij na ravni SOZD: **rok: maj 1982;**

8. vztrajali bomo, da se na področju kadrovanja vodilnih in vodstvenih delavcev dosledno upoštevajo skupna merila kadrovske politike, še posebno pa, da se analizira odgovornost teh delavcev pri dosedanjem delu na izvajanju nalog na področju ZT poslovanja in razvijanja varnostne kulture: **rok: stalna naloga.**

KOS bo na tem področju opravljal tudi druge naloge s področja kadrovske politike v skladu s svojo ustavno vlogo.

V. Ljudska obramba in družbena samozашčita

Na področju ljudske obrambe in družbene samozashčite si bo KOS v letu 1982 posebno prizadeval:

1. da v vseh sredinah preverijo varnostno—politične ocene o stanju v TOZD in posebno opredelijo naloge DPO na tem področju;

2. da se bodo delavci stalno dodatno seznanjali in usposabljali za izvrševanje konceptov LO in DZS;

3. da bodo sindikalne organizacije stalno spremljale kadrovske položaje v organih LO in DZS in predlagale ustrezne dopolnitve in izobraževanje.

VI. Informiranje

Izhajajoč iz posebne vloge, ki jo po ZZD ima sindikat v sistemu informiranja, se bo KOS posebno zavzemal:

1. da se dosledno uresniči akcijski dogovor o obveščanju v združenem delu, ki je bil sprejet na posvetovanju

»Krško'80«: **rok: celoletna akcija;**

2. da se pripravi tak celovit sistem informiranja v SOZD, ki bo zagotovil celovito, sprotno, razumljivo in pravočasno informacijo, ki je pogoj za uspešno odločanje delavca: **rok: november 1982;**

3. da se pripravi informacijski sistem, ki bo v naših TOZD in DO zagotavljal dopolnilno informiranost in z glasilom Iskra tvoril celovit sistem. V tem okviru bo potrebno utrditi vlogo samega glasila Iskra, ki opravlja pomembno skupno nalogo v SOZD: **rok: maj 1982.**

VII. Sindikalno sodelovanje in koordinacija dela

Kos bo tudi v naslednjem obdobju nadaljeval z organiziranjem delovnih obiskov v TOZD Iskre, ki so se do sedaj pokazali kot zelo pomembna metoda v koordiniranju dela in odpravljanju forumskega dela. Tako bomo v tem obdobju organizirali najmanj 50 obiskov po TOZD.

Vzporedno z notranjo koordinacijo dela bomo v tem obdobju nadaljevali s sodelovanjem s sindikalnimi organizacijami v OZD, s katerimi poslovno sodelujemo. Pri tem si bomo posebno prizadevali za uresničevanje sprejetih samoupravnih sporazumov o poslovnem sodelovanju ter uresničevanju dohodkovnih odnosov.

V skladu z zaključki III. konference sindikata Slovenije bodo SK DO in OOS pripravile posebne programe aktivnosti na področju izvajanja socialne politike. Te aktivnosti bo ustrezno koordiniral tudi KOS.

Navedeni program je samo okvir delovanja KOS v tem obdobju, ki ga bomo sproti dopolnjevali na osnovi spoznanj, do katerih bomo prišli v pripravi na X. kongres Zveze sindikatov Slovenije ter na osnovi pobud OOS in SK DO.

